

نورلۇق يۇرتى

ئۆزكەڭ اوجاقلارنىڭ ئاشۇرۇپ قارىغانلىرىنىڭ بىرى

جلد : 2 — 22

آغستوس 1928
اۈنۈيدىنچى سەنە

سايى : 8 — 202

داغ یولی

24 تموز تاریخی آقشامدن

حمدالله صبحی بك ، بوكوزل اسم آلتندە اسكى
نطقلىرىنى طولامش وطبع ايندىرمشدر .
« داغ يولى » تورك كنجلكنىك سسنە لردن
برى يورودىكى چتىن بريولدر ؛ بالذات حمدالله صبحى
بك بوچتىن يولك ، اك آتشن ويورولماز يولچيلردن
برى ، بونجيب عزم قافله سنك رهبريدر . محترم خطيب
كتابتك باشنده اوجاقليلره خطاب ايدهرك ، اونلره
بو يولچيليك اضطرارلىنى ، علويتنى ، هدفك كوزەللىكى
كوسترييور .

حمدالله صبحى بك ، انسان كتله لىرى تاروختدن
قاورايارق حركته كتيرون سس قدرتك اسرارينه
مالك ، كله لرى وجله لرى بعضاً طائلى بر موسيقى
اهتزازيله ، بعضاً شدتلى برشلاله طنائيتيله قولانغاسنى
يىلن بر خطيبدر . فقط بر چوق خطيبلرده نقصان
اولان بر صريته ده صاحبدر : نطقلىرى ياكى ديكه ديكى
زمان دكل ، او قودىغىز زمان ده اونك تسخير ايدىمى
بلاغتى بولورز .

بونك ايچوندر كه « داغ يولى » كنج نسلك ،
صحيفه لرده روختك انعكاسنى بولور كى ، دائماً
هيجانله او قوياجنى بر ائردر .

داغ يولى

7 آغستوس تاريخلى اقدامدن :

مهرى : حسن جميل

« اكر ژوپتر بهرى برسان قوالاغنى ايسته .
سه يدى ، مطلقا افلاطون كى سوز سويلردى . »
حمدالله صبحى بك افنديك ، نادیده بر دفينه كى ،
ملى عرفانزه اهدا ايندىكى « داغ يولى » نى او قودىغىز
زمان چيچه رونك شو سوزىنى خاطرلادق .

خطابتك ايلك جدلرى شبهه سز قديم يونانليرله
روماليلردر . آتنه وروما بو عالى صنعتك نشو و نما
بولدىنى اك فضلى ايكي طوپراقدر . بوتون بهريت
تاريخنده يونانليرله روماليلر قادار خطابت صنعتنه

قيمت واهميت ويره ن برملت داما كله مقدر . لسان
ونطق باشقا هيچ بر ملتده بويله بر كشايه مظهر
اولامش وبويله بر تكمله وارامشدر .

يونان قديمده وروماده اك بويوك ، اك مهم ،
اك مشغول انسانلر حياتلىرىك صوك دملرينه قادار
خطابنده ادمان ياقعدن فارغ اولاديلر ، ولساتك ،
سسك ، نطقك تكملى ايچون بر برليله رقابت اينديلر .
خطابتك قاعده لىنى ، قانونلىنى ، دستورلىنى وضع
وتدوين ايده ن اونلردر .

افلاطون ديشدر كه : « خطابت صنعتى روحت
سوق واداره سيدر ، واونك اك اصيل مشقه سى
روحت تعامللىنه ، هيجانلىنه حيات ، فعاليت واستقامت
ويرمك ، روحت لىنى وربانى اك نجيب عكلر وحر كئلره
اهتزازه كتيرمكدر . »

اونلر ملتلىنه اوقاتى حرقى بووجه ايله ويرديلر ،
وبو حرقى اونلر لسانلىرىك ونطقلىرىك تكامله عطف
اينديلر . بويله ياقايتايلر اونلر نظرلنده بارباردى .
آلكسيبيادلساتك اك بويوك شاعرىنى ، « هومر » ي
مكتبنده اوقوتمايان معلمك آغزىنه بر نوقت آتدى .

يونانليرده وروماليلرده خطيبلر مجلسلرده ،
محكمه لرده وخلق تربيتونلرلنده تمايز ايدهرلر ودولت
رياستنه قادار بوكسه ليرلردى . خطابت اونلرده بر
مبارزه آتتى ، وخطابت كرسيسى بر مبارزه ميدانيدى .
بوراده ظالم و مستبدلر قهر ايديلر ، حریت وعدائنه
ظفر قزانديريلردى ؛ بوراده دعوالر قازانيلير ، حق
احقاق ايديلر وخلفه اثبات ايديلردى كه ، حق ،
اكر دوغر وبرطرزده مدافعه ايديلر سه دائماً نامفلويدر .

خطابته حقيقى اورتن ظلمت قالدبريلير وخطابته
حتى وحقيقىك ضياعى خسوفه اوغراتيليردى . خطابته
فكر جريانلىرى استقامتلردن انحراف اينديريلير
وخطابته يكي فكر جريانلىرى يكي بولره سوق
ايديلردى ؛ خطابته دولت اداره ايديلير وقانونلر
وضع اولنور ، خطابته قياملر باصديريلير ، وقياملر
تحريك ايديلير ، خطابته حتى خلقى حربه تحريك
وخطابته ملتلى اتفاقه جلب ايديلردى . وبونلر
ياپيلير كن اك بوكهك شهرتلى اكتساب ايديلردى .

« آرسطو آلتون داغله لره آقان بر نهراولدی . » حکیم و فضیلتی پهریقلاس خلقه ایراد نطق ایدره رکن ، کاه شیمشکار کې چاقار ، کاه فرطنه لر کې کورلردی . و دیلندن رعد و برق او قلی فیشقیر یردی . بونک ایچون اوکا « اولمیا » لقبی ویردیله . بوتون زمانلرک اک بویوک خطیبی ده موسته ن فضیلت و نجات ایچون جهاد آچدی . و بویوک کتله لرک خطالرینی و ذهنیتلرینک ظلمت و ضلالتلرینی پرواسر یوزلرینه ووردی . رومالیرک اک برنجی خطیبی چیچهر و اسکی رومانک لایموت بر زینتی اولدی ، و خلق لسانندن « وطن منجیسی » ، « ملت باباسی » ، و « رومولوسدن سوکرا رومانک ایکنجی بابیسی » عنوانلرینی قازاندی .

بونلر واقعا فطری استعداد و دهائی دوغارکن دنیایه برابر کتیر مشلردی . فقط پهریقلاسک زه نوکې بر استادی واردی ، و آنا قساغوراس کې ، که یونان طبیعت فلسفه سنک ایلاک مؤسسارندن اولمش و کائناتک علی محضی عقل اولدیغنی سویله مشدر . فوقی الارضی و سماوی موجودات حقنده کی معرفتی و یوکسک معنایی پهریقلاس اوندن اوکره ندی ، و یوکسک دوشونوش طریقی و علوی خطابتی که ، هر تورلو تصنعدن و عوامفریانه کوه زه لکدن منزله و مصفا ایدی . ده موسته ن ایلاک درسی ایزه ئوسدن آلدی و تکاملانی افلاطونک رحله سننده بولدی . چیچهر و آتنه ده یونان علامه لرینک ، و رودوسله آنادولوده کوچک آسیامک اک بویوک خطیبیلرینک و فیلسوفلرینک بزمنه داخل اولدی .

داغ یولی اوقورکن هې بونلری دوشونونک و بونلری دوشونورکن ذهنمه اختیار سز شو سؤال کلدی .

عجبا تورکک ملی خطیبی حمدالله صبحی نک مکتبی نره سی واستادی کیمدر ؟ بو سؤالک جوابی بولی ایچون « داغ یولی » فی تورک صنعتک بو باکر آبده سنی اوقویکیز ؛ و بو نطقلری ممکنه خطیبک کندی لسانندن دیکله ییکیز . بوتون بو بر جلد ، ایدیه آلیست بر روحک تحسیرلرینی ، هیجانلرینی ، وجدلرینی آیدیتاقی بر افق حالنده کوستره ن ، فصیح بر اقلیمدر . انسان قلبینک بر عکس صداسی که ، دوغروندن دوغری به ویلا واسطه قلبه نفوذ ایدر ؛ بر سس که ، طائی تموجلریله ، روحی تا قهرندن قاورایان ، و صارصان بر لحن کبیدر ؛ و بولحن

افتاعک و عقل سلیمک لحنیدر . بونی دیکله دیکه کوربرسکیز که ، ملی خطیبیمزده نطق روحک افاده سی ، فکرلرک و دویغولرک تصویری ولوحه سیدر . بونک ایچوندرکه ، اونک نطقلری صداقله ، حقیقتله و حقانیتله مشوعدر . بو نطقلرده تورک فکرینک اصل یکی حرکتلرینی ، تورک وطننک سحر کوزه لاسکارینی ، تورک جمهوریتنک محتشم دستاتی و ذهنی آیدینلق صاچان او ذی قدرت مخیله انشلاقی کوریورز . او بو نطقلرده وطنداشلرینک روخنه کندی روحنک اراده سنی ، کندی مفکوره سنک هیجانی آفتیور . اونده روحلری تردد و تشتدن قورناران تعریفی نا قابل بر قدرت واردر . حمدالله صبحی ده سس و لسان یان کلش ایکی معکس کې بری دیکرینک شعشه سنی اکمال و تقویه ایدر .

وطن ایدیلرکه ، طبیعتک عشق قوتی نبعان حالنده در . چونکه تورکک بو خطیب اولادی اک یوکسک بر مفکوره نک ، اک عالی مشترک مقصدک صادق و وفاکار مجاهدیدر . و اونک خطابته کی استادی و مکتبی کندی روحنده کی او مفکوره قایناغی و او امید منبعیدر . او مفکوره سنک عاشق و مفکوره سنه وجود و یرهن بویوک رئیسک ، منجیسنک کواکلیسی و پرستشکاریدر . وطنه قارا بولوطلر چوکدیکې کون تورک سماننده دوغان او التهی نجات ییلدیزینی ، هیجان و حرارت دولو لسانیه ، وجد ایچنده ، او کوستردی . هیچ بر رومالی خطیب سزازی رومالیره بو قدر بلیغ و فسونکار تعریف ایدمه مشدر .

اوت ، ملی خطیبیمز بر فکر و مفکوره آدامیدر و بوتون معناسیله اک خالص واکتیز بر ایدیه آلیستدر . فقط کتابنه انتخاب ایتدیکی عنوانله او بزه مفکوره سنک بر داغ یولنده اولدیغنی اشارت ایدیور . بو عنوان اونک مفکوره سنک رمزی بر افاده سیدر و بتون بر فلسفه یی احتوا ایدیور .

بو مفکوره عجبا نره ده در ؟ هانکی آشیلاماز داغک آرقه سنه صاقلانش ، هانکی اوزاق سنه نک آرقاسنه چکیامشدر ؟ ملی خطیبیمز بوندن هیچ فتور کتیرمیور ، اونک قلبی دائما امیدله و نیکیبشلاکله دولودر . بزم بو بویوک مجاهده ده لایزال بر قوت منبعیمز ، بر متقمنز واردر . اوده تورک ملتک قلبنده کی بیتنمز توکنمز حیایت قوتی در . بو قوت یورودیکیز یولارده او کمزده دیکیلن بوتون مانعه لری

یولچیلردن وایلك یول آجانلردن بری وبلکه برنجیسی اولدی .

داغك یاماچندن کندینه حیرتله ولاقیدی ایله باقانلره قارشى هایقیردینى خطابهلردن يك چوخی « ده موسته نك تمیزلری کبی دافه لرك لاقید خو . موردیسی آراسنده محو اولشدر . کوزلریده اوزاق بریلدیرك ایشینی وقلبنده اوایشیك آتقیله هر لاقیدی واستخفافدن یکی برجه آلا ن و هرجه ایله تورک کنجلیکنه هایقیران داغ یولچیسى سسنگ عکسلیخی نهایت افقردن دویدی وروزکارلره قاریشان خطابه لری مملکتک دورت گوشه سینه برر فکر تخی حالنده سرپیلدی . کونک برنده بویول قورقونج بر اوچورومه دایانیر کبی اولمشدی . یولی دیزلری وطیرناقلری قاناتان برجه ایله بومهلک وقاراکاتی دوم نقطه سنی آشیایه اوغراشیرکن چوبان ییلدیرك آیدینلاندینی شهرجه اولاشدی . مفکوره یولچیسنگ اوزاقدن براق بروضوح ایله کوردیکی بومعظم چوبان ییلدیركی بویوک غازی به وداغ یولچیسى آرتق اولنک نوزلی ایزلرینه کیرمشدر . فقط ذروه سی ابدیتلره قادار یوکسلن اوپول آلآن چتین وپوروچیدر . وداغ یولچیسى اون سکز سنه دنبری حالا ودائما ایلریده پوروپور وسسنگ قدرتیله بوتون مملکت کنجلیکنی آرقه سندن سوروکایور .

« داغ یولی » مختلف وسیله لرله ، فقط همان دایما عینی موضوع اوغورنده ، عینی ایمانی تاقین ایچون ایراد ایدلش نطقلردن وخطابهلردن ترکب ایدیور . اثرک هاتقی ماهیتی اولان بویوک کتابلره بکزمه سی بو وصفندن وچوق قوتلی برشهر اکیرله مجهز اولاستنددر . ادبیاتمه ، اون بش ، یکرمی سنه اولنه قادار تمامیه یابانچی اولان ، ربکی چیقیری ، برادی نوعی حمدالله صبحی بك ادخال ایتشدی . « داغ یولی » خطابت دینن بوادی چیقیرک صحیفه لره انتقال ایتش ایلك اثریدر .

خطابت ، حرکت لسانیه قونوشما لسانی تألیف ایدن ، کله لره صدانک ، جهلره کوزلرک وسپانک بلاغتیه ده علاوه ایدره رک روحک بوتون سیالیتی تبلیغه لک زیاده موفق اولان صنعتدر . کرچه برخطابه نك صحیفه لرده کی عکسی آنجق برکولسکدر . فقط بوکا مقابل ذکالرده وقلبلرده بیراقدینی ایز یایدار اولور وبعضاً بر خطیبک برجه سی دوداقدن دوداغه وکوکلدن کوکله انتقال ایدره رک ادوار ایچنده یاشار .

قیره جق وبری تپیه ، داغ باشنه ایصال ایده جکدر . بهریتک هرزمان ازلی نصیبی حقیقته ، ایده آله وکاله واصل اولقی دکل ، بلکه هیچ سونه بن باطنی برهیجان وناشقه ، ومهادی برتکاملله اویوکسک هدفلره دوغری کیتدکجه مسافه قازنق وکیتدکجه داها زیاده یاقلاشمقدر .

له سینغ دیرکه : « اکر الوهیت بکا سورسیدی و دیسه ییدی که ؛ ایشته صاعمده حقیقت ، کمال وایده آل وار ، صولمه ایسه ، بونلره دوغرو ، فقط خطالرکله ضلاللرکله مترافق مهادی بر طیرمانیش وپوکسلیش وار ، هانکیسینی ایسترسک ، اونی آل ؛ ایشته الوهیت بکا بویله سورسیدی ، وبی انتخابده مخیر بر اقسه ییدی ، بن اولنک صولنه توجه ایدر ، واکا دیردمکه ، حقیقت ، کمال ، وایده آل ، وبونلره تصرف سکا مخصوصدر . براق بی ، بن ولوکه خطا ایشلایه ایشلایه ، ولوکه شقاقلرم قانایه قانایه اولسون ، دائماً ، دائماً اونلره دوغری طیرمانایم وهرکون برآز داها یوکسه لیم . »

ایشته حمدالله صبحی نك کتابنه اسم اوله رق نامتناهی نك بر مفهومی اولان « یول » ایله ، مانعینی وطیرمانعینی افاده ایدن « داغ » ی انتخاب ایتسندکی معنا وفلسفه بودر .

داغ یولچیسى

11 آغستوس تاریخی اقدامدن؛

محرری : ابراهیم عماد الدین

بیاض صاچلی باشیه قارلی شاهقه لرکی آشنالرینه حرمت وحیرانلق ویره ن داغ یولچیسى روزکارلره قاریشان صیحه لرندن یاپراقلره عکس ایده بیلن قسمی برکتاب حالنده طولبلادی . بولن وصیحه نوطه سسنگ ، بومفکوره رهبرینک آدی « داغ یولی » ، کنج واصل ناصیه سسنگ اوستندده صنعتک ومفکوره نك بیاض چلنککی طاشییان سه وکیلی داغ یولچیسى ده حمدالله صبحی بکدر .

هنوز برنجی جلدینی اوقودیمز داغ یولی بر ایمان تلقیننه مأمور ماورائی ماهیتی بویوک کتابلره بکزیور .

اون سکز ییل اول ملیت مفکوره سی حقیقه صرب وایصسز برشاهقه ایدی . ذروه سی ابدیتلره قادار یوکسلن بوداغه کوزلرینی قالدیرمایه بیله جسارت ایده مه بن برکته آراسنده حمدالله بک ایلك